Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
Факультет іноземних мов
Кафедра германської філології, перекладу та зарубіжної літератури
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет філології та журналістики
Кафедра прикладної лінгвістики, зарубіжної літератури та журналістики
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Кафедра іноземних мов та перекладознавства

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИКИ, ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА, МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ»

20 ТРАВНЯ 2025 РОКУ

Вінниця 2025

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова оргкомітету:
Лазаренко Н.І., ректор Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, доктор педагогічних наук, професор.
Заступники голови оргкомітету:
Коломієць А.М., проректор з наукової роботи Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, доктор педагогічних наук, професор.
Ігнатова О.М., декан факультету іноземних мов, кандидат педагогічних наук, доцент.
Жовнич О. В. заступник декана факультету іноземних мов з наукової роботи, доктор педагогічних наук, доцент.
Боровська О. О., завідувач кафедри германської філології, перекладу та зарубіжної літератури

Члени оргкомітету:
Вишивана Н. В., доцент кафедри германської філології, перекладу та зарубіжної літератури (член оргкомітету).
Матіюк Д. В., старший викладач кафедри германської філології, перекладу та зарубіжної літератури (член оргкомітету).
Петров О. О, доцент кафедри германської філології, перекладу та зарубіжної літератури (член оргкомітету).
Поселецька К. А., доцент кафедри германської філології, перекладу та зарубіжної літератури (член редколегії збірника).
Сольська Т. М., доцент кафедри германської філології, перекладу та зарубіжної літератури (член редколегії збірника).
Паламарчук Н. О., старший лаборант кафедри германської філології, перекладу та зарубіжної літератури (технічний секретар)

Робочі мови конференції – українська, англійська, німецька

Друкується за ухвалою навчально-методичної комісії факультету іноземних мов Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 8 від 2 червня 2025)

Адреса редакції:
Факультет іноземних мов Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, вул.Острозького, 32, м.Вінниця, 21100

УДК
81+[37.016:81/82]
(100)(06)
А43

Актуальні проблеми лінгвістики, перекладознавства, методики навчання іноземних мов та зарубіжної літератури
в сучасному освітньому просторі: матеріали
всеукраїнської науково-практичної конференції
- Випуск 1 [20 травня 2025 р.] / Гол.ред. О.М.Ігнатова - Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2025. – 216 с.

Збірка містить матеріали конференції «Актуальні проблеми лінгвістики, перекладознавства, методики навчання іноземних мов та зарубіжної літератури в сучасному освітньому просторі», представлені викладачами та студентами.

Доповіді відображають широкий спектр досліджень у галузі лінгвістики, методики, педагогіки, міжкультурної комунікації та перекладу, практичні доробки учасників конференції.

Відповідальність за зміст викладеного матеріалу несе автор тез та його науковий керівник.

© Автори статей, 2025.
© Факультет іноземних мов Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, 2025

Чернявська Антоніна
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

АМБІВАЛЕНТНІСТЬ СЕМАНТИКИ ФЛОРОНІМА *ЧОРНОБРИВЦІ*

Чорнобривці – символ життя, сонця, надії, відродження, сподівання, тривалості життя, української оселі. *Чорнобривці* – назва декоративної етнографічної квітки, що відбиває народні уподобання і підпадає під явища символізації [4, с. 114]. *Чорнобривці* високо поціновуються в народі за свою сонцелику красу, довге цвітіння, пристосованість до морозів. Квіти символізують перемогу життя над вічністю, надію на відродження [2, с. 876]. В Європі *чорнобривці*, так само як і *нагідки*, означають вірність. В символіці Китаю вони слугують символом довголіття — так звана «квітка десяти тисяч років». В індуїзмі *чорнобривці* уважаються квіткою Крішни [10, с. 104].

Компаративна фразеологічна одиниця *Уліз як будяк серед чорнобривців* [9, с. 19] передає концепт *невідповідності*. У ній йдеться про людину, яка не пасує до товариства, й порівнюється з *будяком*, а флоронім *чорнобривці* асоціюється з «пристойними людьми». В українській мові той самий флоронім може мати як меліоративне так і пейоративне забарвлення, як-от: у приказці *Дурному Гаврилці усе чорнобривці* [5, с. 343; 8, с. 299] досліджуваний флоронім має сему «неважливе». Дефініція флороніма *чорнобривець*: «*Однорічна трав'яниста декоративна рослина родини складноцвітих із запашними квітками жовтого кольору»* [7]. В. Жайворонок характеризує квітку ще й такими колоративами як «жовто-коричневий та жовтогарячий»; підкреслює утилітарну цінність квітки «що використовується як декоративна рослина»; та виокремлює символічне навантаження в українській культурі: «символізує рідну домівку, рідний край, юнацьку красу» [3, с. 643]. Найпоширеніші синоніми українського флороніма є *повняки, оксамитці.* Флоронім *чорнобривці* уживається в однойменній поезії М. Сингаївського, яка стала народною піснею. Мати, берегиня роду, висадила квіти, які символізують перемогу життя, відродження.

У назві досліджуваного флороніма відобразилася народна спостережливість та кмітливість. Мотиваційним принципом творення назви флороніма на народній основі стала схожість дугоподібного

обрамлення пелюсток квітки і дівочих чи парубочих чорних брів [2, с. 877].

Англійський відповідник не зазнав фразеологічної вербалізації, але теж має [11] промовисту назву *marigold*, й уживається на позначення 1) (genus *Calendula*‗[11]) *нагідок, календули*; 2) (genus *Tagetes*) *чорнобривців* [1, с. 707].

З етимологічного словника дізнаємось, що англійська назва походить від алюзії на Діву Марію у поєднанні з кольороназвою «золота»: *marigold* (n.) popular name of several plants with golden or bright yellow flowers, late 14c., *marygolde*, from Mary (probably a reference to the Virgin) + gold, for color. The Old English name for the flower was simply *golde*. *Marigold* позначає колоронім починаючи з 1770 [12]. Архітектурний термін *marigold window* [11] уживається на позначення вітража розетки або круглого вікна.

Цікавою та численною є ботанічна номенклатура «Словника українських наукових і народних назв судинних рослин» укладача Ю. Кобіва, що ґрунтується на системі назвництва, орієнтованого на живу українську мову. Формування номенклатури здійснювалося на основі народних, національних назв та на пристосуванні їх до бінарності (двослів'я). Так, поруч із латинськими назвами, автор подає їхні наукові українські назви, та назви-синоніми, які трапляються в різних літературних джерелах, починаючи від XIX ст., що унаочнює їх різноманіття [6, с. 15]. Отже, в семантиці народних назв віддзеркалено колір рослини чи її красу: *чорнобривці жовті — Tagetes erecta*. *чорнобривці красні — Zinnia elegans*. Також семантика флороніма може містити локативну ознаку, що пов'язано з місцем поширення рослини: *чорнобривець болотний — Bidens tripartita;* чорнобривці польові — Dianthus carthusianorum [6, 780]; темпоральну ознаку, що ймовірно вказує на тривалість цвітіння: *чорнобривці безсмертні — Tagetes patula*. Часто назви відображають певну якість, прикметні риси чи зовнішній вигляд рослини, як-от: *чорнобривці вузьколисті — Tagetes tenuifolia; чорнобривці-купчаки — Tagetes erecta; чорнобривці-повняки — Tagetes erecta; чорнобривці позначені — Tagetes tenuifolia; чорнобривці прям(остояч)і — Tagetes erecta. чорнобривці розлогі — Tagetes patula.* Трапляється також зменшено-пестлива назва флороніма: *чорнобривчики — Tagetes erecta*; чи варіант написання назви: *чорнобр**і**вець — Tagetes patula* [6, с. 781].

Флороніму *чорнобривці* характерне меліоративне й пейоративне забарвлення в українській фразеології. Аналізований флоронім має сему «неважливе» та «гідна людина». Загалом *чорнобривці* можуть символізувати *сонце, надію, тривалість життя* й слугувати символом *української оселі*.

Література:

1. Англо-український словник: У 2т. Близько 120000 слів / уклав М. Балла. Київ : Освіта, 1996. Т. 1. 752 с.
2. Енциклопедичний словник символів культури України / за заг. ред. В.П. Коцура, О.І. Потапенка, В.В. Куйбіди. 5-е вид. Корсунь-Шевченківський: ФОП Гавришенко В.М., 2015. 912 с.
3. Жайворонок В. Знаки укр. етнокультури: словник-довідник. Київ : Довіра, 2006. URL: http://ukrlit.org/slovnyk/zhaivoronok_znaky_ukrainskoi_etnokultury
4. Кононенко В.І. Символи української мови. Ів-Франківськ : Плай, 1996. 272 с.
5. Прислів'я та приказки: Людина. Родинне життя. Риси характеру. упоряд. М. М. Пазяк. Київ: Наукова думка, 1990. 528 с. (Укр. нар. творчість).
6. Словник українських наукових і народних назв судинних рослин. Київ: Наукова думка, 2004. 800 с.
7. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970—1980). URL: http://sum.in.ua
8. Українські приказки, прислів'я і таке інше. Уклав М. Номис / Упоряд., приміт. та вступна ст. М. М. Пазяка. Київ: Либідь, 1993. 768 с.
9. Юрченко О.С., Івченко А.О. Словник стійких народних порівнянь. Харків: Основа, 1993. 176 с.
10. Cooper J. An Illustrated Encyclopaedia of Traditional Symbols. Thames and Hudson Ltd, London: 1987. 212 p.
11. Merriam-Webster Dictionary. URL: https://www.merriam-webster.com
12. Online Etymology Dictionary. URL: https://www.etymonline.com/word/marigold